

Bohuslän

En glimt från 1700-talet

av
Arvid Sandell

7 Januari 1756. 1188.

Undertecknad förordnad Edssworne wrack
Kares packare, på fiskeläget Lysekihl har
Besigtigadt och wrackat, samt packadt
nedannemde partie svensk skiärgårdz
Sill, som de härstädes boande fiskare med
Egen redskap och follck, har ssaltadt war=
randess, Inlastadt utj Skiepparen Pehr Pehr=
-Sons förande Jagt nembl. nyttyo Ätta
Tunnor 3/4 dingar utj granträn, samt
Fyrattyo En tuna 1/4 ding utj furu trän,
till sammans 140 Tunnor, dessuttan, med
hade för provition under Resan Tre tunor
Sill Opackat, Kiöpmanss wahran merckt S och
med Portugals Sallt salltadt och wäl för
Sed, wrackat och packat J alla dehlar
Hwilcka 140 Tunnor Sill, Enligt Kongl.
Reglementet af d. 8 april 1754 utj mig
för godt Kiöpmanss godz ansed, och med
Till Börlig wrackare Circäll påsat,
samt Bränemercket ock Bockstefwer
A:L på sidan bränt, warandess detta partie
Sill förpassat d. 30 aprilis 1755 till Ystad
och LandzCrona, men Bliswet försälldt till
LandzCrona ock Handelsmanen H^r Albrekt
H. Pripp. Detta allt warder under Edz pligt
betygad Lysekihl d. 3 Januari 1756.

Engelbret Jfwersson

Undertecknad förordnad Edssworne wrack
Kares packare, på fiskeläget Lysekihl har
Besigtigadt och wrackat, samt packadt
nedannemde partie svensk skiärgårdz
Sill, som de härstädes boande fiskare med
Egen redskap och follck, har ssaltadt war=
randess, Inlastadt utj Skiepparen Pehr Pehr=
-Sons förande Jagt nembl. nyttyo Ätta
Tunnor 3/4 dingar utj granträn, samt
Fyrattyo En tuna 1/4 ding utj furu trän,
till sammans 140 Tunnor, dessuttan, med
hade för provition under Resan Tre tunor
Sill Opackat, Kiöpmanss wahran merckt S och
med Portugals Sallt salltadt och wäl för
Sed, wrackat och packat J alla dehlar
Hwilcka 140 Tunnor Sill, Enligt Kongl.
Reglementet af d. 8 april 1754 är af mig
för godt Kiöpmanss godz ansed, och med
Till Börlig wrackare Circäll påsat,
samt Bränemercket ock Bockstefwer
A:L på sidan bränt, warandess detta partie
Sill förpassat d. 30 aprilis 1755 till Ystad
och LandzCrona, men Bliswet försälldt till
LandzCrona ock Handelsmanen H^r Albrekt
H. Pripp. Detta allt warder under Edz pligt
betygad Lysekihl d. 3 Januari 1756:

Engelbret Jfwersson

3/4 dingar = 3 fjärdingar

Under första hälften av 1700-talet gav det svenska fisket ett ganska litet bidrag till landets försörjning, och fisk var en av de viktigaste importvarorna. Myndigheterna försökte på många sätt uppmuntra en utveckling av det svenska fisket. Man ville i första hand få fart på fisket i öppen sjö med större fartyg enligt holländsk förebild. En åtgärd var, att 1751 års riksdag beslutade om en införselavgift på fisk. Denna avgift, som senare kom att belasta även salt, vin m.m. skulle föras till en Fiskerifond, som skulle förvaltas av Kongl. Maj:ts och Riksens Commerce Collegium. Premier skulle utbetalas ur fonden för byggandet av större båtar ("Buyser, Hukar och Jagter") och för landning av stor fisk, men även för kustfiske, saltning, anskaffning av fiskredskap o.dyl.

Fiskerifondens verksamhet pågick till in på 1780-talet, men kom knappast att få någon större betydelse för utvecklingen av storsjöfisket. Dels hade fonden knappa ekonomiska resurser, och dels började omkring 1750 den stora sillperioden med sitt överdådigt rika, strandnära fiske, som varade en bit in på 1800-talet.

Fiskerifondens efterlämnade papper förvaras i Kommerskollegi arkiv i Riksarkivet i Stockholm. Bland dessa papper (under titeln Fiskerifondens Handlingar 1756, hufvudbok 1756 med ver.) har jur. kand, östen Sandell funnit det intyg, som här återges i facsimile. Eftersom det kan vara svårt att läsa den förminskade originaltexten, återges också en överföring till modernare typer. Stavningen kan förefalla egendomlig. I vår tid är det ju fullt klart, hur ord ska stavas och avdelas. Så var det inte på 1700-talet. Visserligen hade man börjat sträva efter en normalisering av skriftspråket redan på 1600-talet. Men på 1700-talet rådde fortfarande stor frihet. Många skribenter lät sina alster prunka av ett överflöd av versaler, onödiga skrivtecken och privata stavningsvarianter, vilket knappast underlättar läsningen.

I det Kongl. Reglemente den 8 april 1754, som nämns i texten, föreskrivs bl.a. hur sill och fisk skulle insaltas i tunnor. En tunna skulle vara en "Spilträ-tunna" av det bukiga slaget. Den skulle vara av ek eller bok, men för inrikes bruk dög det med gran. En heltunna skulle vara bunden med minst 14 goda band samt rymma 48 kannor, d.v.s. 126 liter. Tunnbindaren skulle sätta sitt märke på varje tunna. Endast "St. Ubes eller Portugisiskt" salt fick användas. Tillförordnade och edsvurne packare skulle besiktiga, vräka och packa varan. Med "vräkning" eller "vräkning" avsågs en klassning i godkänt eller underkänt parti. Packaren var ansvarig för kvalitén. Varje magistrat skulle göra en stämpel, varmed godkända tunnor skulle brännas på sidan och på båda bottnarna. Även fiskslaget skulle naturligtvis anges. S betecknade sill, som var fångad vid stranden. Sill, som fångats i öppna sjön, skulle märkas på många olika sätt alltefter årstiden. Torsk, långa, makrill o.s.v. hade sina särskilda beteckningar.

Albrecht Hansson Pripp (1702 - 1774), som omtalas i texten, var en betydande handelsman i Landskrona. En av hans söner, Peter Jacob Pripp (1762 - 1815), flyttade till Göteborg, och blev även han affärsman. En son till honom, Johan Albrecht Pripp (1795 - 1865), startade 1828 bryggeriet J. A. Pripp, som 1926 uppgick i koncernen A.-B. Pripp & Lyckholm i Göteborg.

Arvid Sandell